

na vseh straneh bil prišel ob zaupanje in v delegacijah je bilo pričakovati hudega viharja. Zatorej se je pa umaknil.

Pri tem pa moramo omeniti, da ogerski vladni listi izražajo misel, da minister vnanjih stvari nima pravice preiskovati, če je pritožba proti nunciju umestna, temveč ima storiti, kar mu veli ogerski ministerski predsednik. Po njih mnenji je minister vnanjih stvari v taki razmeri k ogerskemu ministerskemu predsedniku, kakor kak veleposlanik k ministru vnanjih stvari. Madjari hočejo podrediti ministra vnanjih stvari ogerski vladi. To je posledica dualizma, po katerem se Ogrom daje nekak vpliv na vnanjo politiko. Seveda Madjari dotične določbe po svoje tolmačijo.

Po madjarskem tolmačenju stališča ministra vnanjih stvari imeli bi vedne razpore. Avstrijski ministerski predsednik ima seveda pravico do jednacega vpliva na vnanje zadeve, kakor ogerski in ker se naša državna polovica ne vjema v več vprašanjih z ogersko, bi vsako skupno vodstvo vnanjih stvari bilo nemogoče. Posebno če se Ogrom pusti, da bodo po Banffyjevem vzgledu smeli vlačiti vse diplomatične stvari pred parlament, bodo lahko državo zamotali v kako vojno s državo, s katero naša državna polovica želi živeti v miru.

Ko bi se dovolilo Madjarom po svoje postopati, bi dolgo ne mogli imeti skupnega vodstva vnanjih stvari. Prišli bi kmalu do tega, da bi Ogri morali dobiti svojega ministra vnanjih stvari in svoje diplomatične zastopnike. Konec vsemu temu bi pa bil, da bi se Ogerska odcepila popolnoma od Avstrije. To je smoter Madjarov, samo da ga nekateri še taje. Za to pa novi minister vnanjih stvari ne bode mogel ustrezati madjarskim željam.

Posrečilo se je Madjarom odstraniti grofa Kalnokyja, a svoje zmage niso posebno veseli. Novi minister vnanjih stvari grof Agenor Goluchowski ima pri njih najprej to veliko napako, da je Poljak ne pa Madjar. Odločilni krogi na Dunaji so namreč le predobro spoznali, da ne kaže na to mesto sedaj imenovati kacega Madjara. Poleg tega se pa o njem govori, da je konservativec in imajo Madjari prav malo upanja, da bi odposlal pritožbo proti nunciju Agliardiju v Rim. Pred poldrugim letom je bil še poslanik v Bukureštu in proti Rumuniji ni kazal odločnosti, kakor so si jo želeli Madjari. Zato pa madjarski listi že izražajo proti njemu nevoljo in mu napovedujejo boj.

Grof Agenor Goluchowski ima 46 let in je oče njegov bil gališki namestnik in nekaj časa ministerski predsednik. Rodbina Goluchowskih ni stara plemenitaška rodbina, grofovstvo je dobila še le po razdelitvi Poljske. Oče sedanjega Goluchowskega ni bil posebno ponosen na plemstvo in je skrbel, da je sin njegov prišel v dotiko tudi z meščanskimi krogi. Zatrjeval je vedno, da se Poljaki morejo vzdržati le pod avstrijsko vlado. V tem avstrijskem duhu je odgojil tudi svojega sinu.

Agenor Goluchowski je po dovršenih šolah vstopil

v diplomatično službo. Služboval je v Londonu, Parizu in Bukureštu. V Parizu se je bil oženil s princezinjo Murat. Ko je bilo zadnji pot izpraznjeno mesto veleposlaništva v Parizu, se je potegoval za to mesto, a ga ni dobil. Za to je zapustil diplomatično službo in se naselil na svojem posestvu v Galiciji. Jel se je hitro pečati z notranjimi političnimi vprašanji. Mislilo se je, da se bode dal voliti v državni in deželni zbor, da bode še igral važno vlogo v notranji avstrijski politiki, kakor jo je oče njegov. Ko je bil lani cesar ob razstavi v Levovu, se mu grof Goluchowski ni predstavil v poslaniški uniformi, kakor drugi plemenitaši, ki imajo kaka dostojanstva, temveč v poljski narodni noši, o čemur se je mnogo govorilo. Grof Kalnoky sam ga je priporočil za svojega naslednika in te dni je imenovan ministrom vnanjih stvari. Nadejamo se, da se mu posreči Avstriji ohraniti mir, kakor se je grofu Kalnokyju. Goluchowski je sicer Poljak, a ne spada mej tiste, ki teže po obnovljenji Poljske in zatorej tudi Rusija ne bode imela povoda, da bi vanj ne imela zaupanja. Pod Aleksandrom III. bi pač bila poljska narodnost avstrijskega ministra vnanjih stvari utegnila Rusiji biti v izpodtikljej, a pod Nikolajem II. se pa tega ni bati. Vnanja politika se z spremeno ministra vnanjih stvari ne bode premenila in vodila je bode tudi nadaljnja želja, naši državi ohraniti trajni mir.

Politični pregled.

Važna razsodba. — C. kr. okrožno sodišče v Gorici je bilo naložilo uredniku Andreju Gabrščeku plačilo 87 gld. za italijanski prevod slovenskih obtožnic, katere je bil isti vložil proti A. m., Obizziju in Likarju. Proti temu naložilo je vložil g. Gabršček utok na višje deželno sodišče v Trstu, dokazivši, da prevod ni bil potreben, ni zakonit. Zakonit ni bil, ker ste bili obtožnici spisani v slovenskem jeziku, ki je jezik velike večine prebivalstva in ker vendar ne gre, da bi sodišča na naše stroške prevajale slovenske vloge na laški jezik, prevod pa je bil tudi nepotreben, ker so bili tožnik in obtoženci Slovenci. Kdor je torej prevode naročil, ta naj jih plača! Višje deželno sodišče je ugodilo utoku urednika Gabrščeka. Utemeljuje svoj odlok z dne 11. aprila t. l. št. 1480 pravi višje deželno sodišče med drugim, da po § 100 k. p. r. je dolžnost preiskovalnemu sodniku, dati prevesti po zapriseženem zvedencu spise, sestavljene v jeziku, ki ni v rabi pri sodišči. Oziraje se pa na to, da ste obe zatožnici sestavljeni v slovenskem jeziku, tedaj v jeziku, pripoznanem v Gorici kot deželni jezik, je bilo pritožniku na svobodno voljo sestaviti obtožnici v tem jeziku, ne da bi moral pridejati italijanski prevod. Zbok tega tudi ni dolžan trpeti stroškov za prevod. Ta razsodba višjega deželnega sodišča tržaškega je velike načelne važnosti, kajti po istej je slovenski jezik slovesnim načinom pripoznan deželnim jezikom — jezikom torej, ki sme pri sodiščih zahtevati popolna in z italijanskim jezikom jednaka prava!

Premembe na Dunaji. — Od volitve podžupanove do volitve osmih svetnikov v mestni svet so se razmere na Dunaji precej ugodnejše zasukale za protisemite. Pri volitvi podžupana je bil pri prvi volitvi celo voljen liberallec dr. Richter z jednim glasom večine, in je Lueger potem izvoljen jedino zato, ker noben liberallec prevzeti ni hotel. Pri volitvi mestnih svetnikov pa so zmagali protisemitje že pri prvi volitvi, le za jeden mandat je bila ožja volitev mej dvema protisemitoma in so liberalci preprečili, da jim ni po volji. Steiner ni prišel v

mestni svet. Sicer pa ni gotovo, da bi se mej protisemiti dolgo ohranila jedinstvo. Gregorij je že izstopil iz njih kluba, ker ga niso volili za mestnega svetnika, katero mesto je dobro plačano. Z dr. Luegerjem niso nič prav zadovoljni mnogi protisemitje, ker se jim zdi, da proti liberalcem in vladi preveč prijenljiv postaje, od kar je mestni podžupan, njim pa ne pusti v mestnem zboru po svoji volji rogoviliti. Velike težave bodo pa protisemitje imeli zaradi tega, ker so volilcem mnogo preveč obetali.

Volitve v Istri. Dne 16. t. m. so se vršile volitve za isterski deželni zbor v kmetskih občinah in je voljenih 8 Slovanov in sicer: Josip Kompare, dekan v Ospu, dr. Matej Trinajstić, načelnik v Buzetu, dr. Matko Laginja, odvetnik v Pulju, dr. Dinko Trinajstić, načelnik v Pazinu, Slavoj Jenko, trgovec v Podgradu, Mate Mandić, vrednik v Trstu, Vjekoslav Spinčić, upokojeni profesor v Kopru, Simo Kvirin Kozulić, posestnik v Malem Lošnju. V dveh okrajih se slovanski volilci volitve niso vdeležili zaradi nepostavnosti pri volitvi volilnih mož, temveč so le proti dotičnim volitvam vložili ugovore. Razmere se v deželnem zboru nič ne premene po volitvah. Lahko prete celo, da ovržejo brez povoda izvolitev toliko slovanskih poslancev, da noben Slovan ne pride v deželni zbor. Naj le še to poskusijo, tem bolje, kajti odločilni krogi bodo tem prej morali spoznati, da politika Rinaldinija ni prava.

Poljska gimnazija v Tešinu. — Poljakom delajo se ovire za otvorjenje zasebne gimnazije v Tešinu, če tudi se je za prvi razred že oglasilo 30 učencev. Društvo, ki ima osnovati gimnazijo ima že 86 tisoč goldinarjev in blizu 1300 članov. Bati se je, da se stvar tako zavleče, da se bodoče šolsko leto še ne otvori ta slovanski zavod.

Cerkveno-politične predloge na Ogerskem. — Minoli teden se je ogerska gospodska zbornica zopet pečala s cerkveno-političnima nerešenima predlogama. Vlada zopet ni imela sreče. Zaver gli sta se določbi, s katerima bi se bilo dovolilo brezverstvo na Ogerskem in pa prestop iz krščanstva v židovstvo. Toliko je pa vlada že dosegla, da je gospodska zbornica židovsko vero vsprejela mej priznane, ne pa le mej one vere ki se samo trpe. Predlogi pojmeta zopet v poslansko zbornico, ki ju zopet vrne gospodski zbornici. Vlada upa, da bode naposled le zmagala, seveda, če se bode samo tako dolgo držala, kajti bode imela še marsikake težave. Aliardijeva zadeva še ni končana in kdo ve, če se ob njej ne izpodtakne Banffy, kakor se je Kalnoky in pade. Pri razpravi o cerkveno-političnih predlogih je knez primas zagovarjal nuncija, da je popolnoma pravilno postopal na svojem potovanju na Ogerskem.

Srbija. — Razmere v tej državi so zamotane in nestalne kakor malokje. Dižavica potrebuje sedaj denarja in je sklenila posojilo vzeti pri neki pariški banki. Skupščina je o dovolitvi sklepala, kar zve vlada, da dotična banka ne da posojila, ker se boji, da ne bi se opeharila, ker je zvedela da sedanja skupščina ni zakonita in torej nima pravice ničesa sklepati. Kaka prihodnja skupščina bi lahko vse sklepe prejšnje skupščine zavrgla. Da se tako vlada lepše izreže je poskrbela pri večini vdanih ji skupščinarjev, da se najem posojila ni sprejel. — Da bi kralj prišel iz zagate v kateri je, začel se je pogajati z radikalno stranko. Obljubil ji je svobodomiselno vstavo, toda radikalna stranka zahteva obnovitev vstave iz l. 1888. Ta pa določa, da je strogo kaznovati vsacega, ki ruši vstavo, in po kateri ukazi, katerih ne podpiše noben minister, niso veljavni in se ne smejo spolniti. Ker kraljevi ukazi, s katerimi se je vstavila vstava, niso imeli tega podpisa in niso bili torej veljavni, jel se je kralj bati, da bi ga v slučaju, če on da vstavo iz l. 1888. lahko tožili kršenja vstave. Pogajanja so se na to razbila. Poslednji strah je posebno še zato vpravičen, ker Obrenoviči že itak nimajo nobenega zaupanja več v Srbiji.

Azija. — Japonska je vstrezaje Rusiji, Franciji in Nemčiji baje se odpovedala vsakemu posestvu na korejskem ali

kitajskem ozemlju. Ne samo otoku Lia-tong-u so se morali odpovedati, dovoliti so morali še večje koncesije. Tudi Port-Arthur in Wei-hai-vei, kateri trdnjavi so kot poročstvo za odškodnino, zahtevano od Kitajcev zasedli, bodo morali zapustiti. Omenjene države so sicer obljubile, da one garantujejo za odškodnino, toda kdo ve v koliko bodo to besedo držale. Prav kaže, da postanejo vse pridobitve Japoncev iluzorične.

Pomožno gibanje mej trgovci in obrtniki.

Ljubljanski trgovski in obrtni stan uživa v mirnih časih obilo unanega kredita, ne toliko zaradi svojega kapitala, nego zaradi svoje solidnosti in vztrajne delavnosti. Katastrofa, ki je dolgo časa zapirala ulice, v katerih je cvetelo trgovsko življenje, ki je prepodila iz Ljubljane večino kupujočega občinstva — vsekala je temu stanu globoke rane.

In vendar, ko je radodarnost odpirala svoje roke najširšim slojem, se merodajni krogi niso dovolj ozirali na oni stan, ki je steber mestnemu blagostanju, ki je jedro našega prebivalstva.

Darov ni bilo tu treba nobenih, bilo je le odpreti pomnoženih kreditnih virov in zadostovalo bi.

Ker se to do danes ni zgodilo, zbralo se je v ponedeljek v mestni klubovi dvorani lepo število povabljenih zastopnikov različnih trgovin in obrtov vseh strank v posvetovanje, kako s kreditno operacijo pomagati trpečim sodrugom. O tej seji došlo nam je nastopno poročilo:

Sklicatelj shoda, predsednik mestne hranilnice in trgovec Petričič naglašja silno nujnost akcije, ki ne premore nobenega odlašanja. V trgovskih zadevah velja načelo nagle pomoči, ko je kredit posameznika že podkopan, zakasnjena pomoč s trojno svoto nič več ne opravi. Beda mej manjšimi trgovci in obrtniki sicer ne sili na dan, toda kričeča je. Odbor se bode imel obračati na ona mesta, ki zbirajo denar; na c. kr. vlado, mestni magistrat, pomožni odbor dunajski in ljubljanski, da takoj likvidujejo znatno svoto, skupaj najmanj 40.000 gld. Ta svota se porabi kot kreditni fond, s katerim se je obrniti na kak kreditni zavod, ki bode na podlagi tega garancijskega fonda gotovo dodal jednaki visoki kredit, da bi znašal 80.000 gld. Ta svota bi za prvo popolnoma zadostovala. Odbor bode temu zavodu dodal število cenzorjev, ki bodo nadzorovali kakovost kreditnih prosilcev.

Dr. Valentin Krisper kot član pripravnega odbora razlaga organizacijo nameravanega odbora in priporoča pomoč trgovinske in obrtne zbornice za vse potrebne korake, dostavi, da mu je dvorni svetnik Šuklje že obljubil posredovanje pri dunajskem pomočnem odboru.

Obrtnik Kunc izreka začudenje, da se na trgovski in obrtni stan tako malo misli. Ali ta stan, največji davkoplačevalec, to zasluži? Največ darov je prispel, naj se pogledajo izkazi, vsem nabiralnim faktorjem, una-